Изисквания на Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистването на градските отпадъчни води (преработена)

Дирекция „Управление на водите“

Министерство на околната среда и водите

СВЕТОВЕН ДЕН НА ВОДАТА
22 март 2025

Основни теми

- **Директива 91/271/ЕИО за пречистване на градските отпадъчни води**

- **Изисквания на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за ГПСОВ (преработена)**
  - **Промени на действащите изисквания**
  - **Разширен обхват**
  - **Четвъртично пречистване и отговорност на производителя**

Постигнато

Изисквания на Директива 91/271/ЕИО

- **Доклад за състоянието (Доклад по чл. 15 от Директивата)**

Включват се всички агломерации с големина над 2000 ЕЖ

Информация за състояние за изграденост към 31.12.2022 г.

Съответствие за качеството на пречистване в периода

01.01.2022 г. - 31.12.2022 г.

- **Доклад с програма за прилагане на изискванията (Доклад по чл. 17 от Директивата)**

Включват се агломерациите, за които не е постигнато съответствие за изградена КМ (задължително)

и ГПСОВ, за които не е постигнато съответствие, в т.ч. и неизградените ГПСОВ (задължително)

Съдържа необходими/планирани мерки, срокове за постигане на съответствие, прогнозни инвестиции, източници на финансиране

Изисквания на Директива 91/271/ЕИО

Актуализиране на всеки 2 години

Публикувани национални доклади на адрес:
https://www.moew.government.bg/bg/vodi/opazvane-na-vodite-ot-zamursyavane/kanalizacionni-sistemi/dokladi/

Актуални доклади: 2024 г.

Изисквания на Директива 91/271/ЕИО

- **Съответствие за изградена инфраструктура:**
  - ❖ канализационна мрежа
  - ❖ вторично пречистване
  - ❖ третично пречистване – за чувствителни зони, за агломерации >10 000 еж
- **съответствие с изискванията за качество - БПК5, ХПК, общ N и общ P**
- **съответствие за честота на пробовземане - (12 пъти/година или 24 пъти /година)**

! **несъответствие за канализационна мрежа =**

= несъответствие за кан. мрежа + несъответствие за пречистване

Докладване 2024

- Общ товар за България 6 677 208 е.ж. към 31.12.2022 г.

(6 680 331 е.ж. към 31.12.2020 г.;

7 060 902 е.ж. към 31.12.2018г.)

- 90 бр. агломерации над 10 000 е.ж. - 86% товар
- 236 бр. агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж. - 14% товар

Постигане на съответствие с действащите изисквания

До 31.10.2010 г.- над 10 000 е.ж.; 31.12.2014 г.- 2000 - 10 000 е.ж.

- Процедура по нарушение № 2017/2082 за агломерации над 10 000 е.ж. - последен етап преди съдебна фаза

На 14 ноември 2024 г. Европейската комисия взе решение за сезиране на Съда на ЕС с иск срещу България

- Процедура по нарушение за агломерации 2000 - 10 000 е.ж. – Очаквано стартиране – **голям брой агломерации в неизпълнение**

- Изграждане на канализационни системи и ГПСОВ - **основни мерки в ПУРБ в неизпълнение**

! За изграждането на ВиК инфраструктурата са необходими огромни инвестиции и капацитет

Преглед на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистването на градските отпадъчни води (преработена)

Промени :

- **Чл. 3 -> Чл. 3 и 4 Канализационна мрежа и Индивидуални съоръжения за пречистване**

Агломерациите над 1000 еж да са снабдени с канализационни системи и вторично пречистване за всички източници на битови отпадъчни води

България може да ползва дерогации до 2049 г. за агломерациите между 1000-2000 ЕЖ когато

- представи информация към 1 януари 2025 г. В първата национална програма за прилагане (по член 23) се включи:
- представи план, с подробно описани брой агломерации и необходими инвестиции за постигане на пълно съответствие на агломерациите 1000-2000 е.ж. **в рамките на удължените срокове**;

Преглед на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистването на градските отпадъчни води (преработена)

Промени :

- **Чл. 4 -> Чл. 6 Вторично пречистване**

За агломерации от 1000 до 2000 е.ж. – до 31.12.2035г.; за България, Румъния, Хърватия + с възможност за дерогации до 2049 г.

- **Чл. 5 -> Чл. 7 Третично пречистване**

За ПСОВ над 150 000 е.ж. – 30% до 31.12.2033, 70% до 31.12.2036, всички (100%) до 31.12.2039г. (общ фосфор - 0,5 mg/l; общ азот - 8 mg/l)

За ПСОВ над 10 000 е.ж. – 20% до 31.12.2033 г., 40% до 31.12.2036, 60% до 2039г., всички (100%) до 31.12.2045 г. (общ фосфор - 0,7 mg/l; общ азот - 10 mg/l)

Бъдещи предизвикателства

Нови изисквания

- Четвъртично пречистване (микрозамърсители), разширена отговорност на производителя и прилагането на принципа „замърсителят плаща“

Този нов член въвежда задължение за производителите (включително вносителите) да участват в разходите за четвъртичното пречистване, когато пускат на националния пазар на държавите членки продукти, които в края на жизнения си цикъл водят до замърсяване на градските отпадъчни води с микрозамърсители. Това финансово участие ще бъде определено въз основа на количествата и токсичността на пуснатите на пазара продукти.

- фармацевтична и козметична индустрия до 80% + държавата 20%
- 17 държави направиха Изявления за протокола на Съвета на ЕС по икономически и финансови въпроси на 5 ноември 2024 г. при финалното гласуване на ЕС на проекта на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води (преработен текст)

Във всички изявления е изразено притеснение от новите изисквания, като специално са включени и коментари по разпоредбите за разширената отговорност на производителя (РОП)

Бъдещи предизвикателства

- Четвъртично пречистване

Минимален процент на отстраняване спрямо товара на входа 80 %
а) Категория 1 (вещества, които могат да бъдат третирани много лесно):
i) Амисулприд (CAS № 71675-85-9),
ii) Карбамазепин (CAS № 298-46-4),
iii) Циталопрам (CAS № 59729-33-8),
iv) Кларитромицин (CAS № 81103-11-9),
v) Диклофенак (CAS № 15307-86-5),
vi) Хидрохлоротиазид (CAS № 58-93-5),
vii) Метопролол (CAS № 37350-58-6),
viii) Венлафаксин (CAS № 93413-69-5);
б) Категория 2 (вещества, които могат лесно да бъдат отведени):
i) Бензотриазол (CAS № 95-14-7),
ii) Кандесартан (CAS № 139481-59-7),
iii) Ирбесартан (CAS № 138402-11-6),
iv) смес от 4-метилбензотриазол (CAS № 29878-31-7) и 5-метил-бензотриазол (CAS № 136-85-6).

Бъдещи предизвикателства

- Четвъртично пречистване

Оценка на въздействието, 2022, съпътстващ документ към предложението за Директива (https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-revised-urban-wastewater-treatment-directive_en)

- Микрозамърсителите възникват от употребата на много продукти в домакинствата.
- Фармацевтичните продукти и в по-малка степен продуктите за лична хигиена представляват голям дял от потенциално вредните вещества, открити в отпадъчните води.
- Токсичният товар се отделя в околната среда, като около 60% от него идва от централизирани пречиствателни станции
- Микрозамърсителите вече се откриват във всички води на ЕС
- Кумулативния ефект на тези вещества, по-специално при рибите, могат да променят поведението им или дори да сменят пола си, което вреди на способността им за оцеляване, възпроизводство и степента на плодовитост

Бъдещи предизвикателства

- Четвъртично пречистване

Доклади за пречистване на микрозамърсители, използвани за разработване на Оценката на въздействието, 2022, съпътстващ документ към предложението за Директива

13. Pistocchi, A., Alygizakis, N. A., Brack, W., Boxall, A., Cousins, I. T., Drewes, J. E., Finckh, S., Gallé, T., Launay, M. A., McLachlan, M.S., Petrovic, M., Schulze, T., Slobodnik, J., Ternes, T., Van Wezel, A., Verlicchi, P., Whalley, C., *European scale assessment of the potential of ozonation and activated carbon treatment to reduce micropollutant emissions with wastewater*, Science of The Total Environment, Volume 848, 157124, ISSN 0048-9697, https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.157124 ;

14. **A. Pistocchi, H.R. Andersen, G. Bertanza, A. Brander, J.M. Choubert, M. Cimbritz, J.E. Drewes, C. Koehler, J. Krampe, M. Launay, P.H. Nielsen, N. Obermaier, S. Stanev, D. Thornberg,** *Treatment of micropollutants in wastewater: Balancing effectiveness, costs and implications*, Science of The Total Environment, Volume 850, 2022, 157593, ISSN 0048-9697, https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.157593

Бъдещи предизвикателства

- **Оползотворяване на утайките и ресурсите**
  - насърчава се оползотворяването на ценни ресурси
  - увеличава се максимално превенцията;
  - минимум неблагоприятни последици за околната среда и човешкото здраве
- **Енергийна неутралност**
  - обследват се пречиствателните станции за градски отпадъчни води >10 000 ЕЖ
  - обследвания за определяне на потенциала за икономически ефективни мерки
  - енергийни одити на ПСОВ до 31.12.2028 за >100 000 ЕЖ;

    до 31.12.2032 за ПСОВ 10 000-100 000 ЕЖ
  - постигане на 100% годишно до 31.12.2045 г.

Енергията от възобновяеми източници, произведена от всички ПСОВ >10 000 ЕЖ =

= Енергията, използвана от ПСОВ >10 000 ЕЖ

БЪДЕЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- Интегрирани планове за градските отпадъчни води - за агломерации над 10 000 ЕЖ (Подобрение в управлението на градските отпадъчни води)
  - До 31 декември 2033 г. за агломерации >100 000 ЕЖ
  - До 31 декември 2039 г. за агломерации 10 000 - 100 000 ЕЖ

Описание на КМ и управление на дъждовните води:

- ✓ капацитет за отвеждане
- ✓ динамичен анализ на потоците при валежи от дъжд
- ✓ цели за намаляване на замърсяването от преливания на дъждовни води от интензивни валежи
- ✓ намаляване на пластмасовите макрочастици
- ✓ мерки за насърчаване на естественото задържане на вода или събиране на дъждовна вода, вкл. и мерки за увеличаване на зелените и сините площи
- ✓ ограничаване на непропускливите повърхности в агломерациите

БЪДЕЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- Заустване в селищна канализация

Преразглеждане/отнемане на разрешения или отмяна на предварително установените правила

- Оценка и управление на рисковете, причинени от заустванията

Предвиждане на мерки и предлагане в ПУРБ

- Мониторинг на параметри, свързани с общественото здраве

Инициране от органите на Министерството на здравеопазването

- По-добра информираност на потребителите

- Достъп до санитарни помещения за всички

Изпълнение на изискванията от новата директива (ЕС) 2024/3019 за ГПСОВ

- Канализационни системи и вторично пречистване – агл. 1000-2000е.ж.
- Третично пречистване (по-строги норми)
- Мониторинг с по-голяма честота

В кои ГПСОВ би имало затруднения за постигане на нормите - нужди и възможности за прилагане?

- Четвъртично пречистване (индустрия + държава)
- Оползотворяване на утайки и енергийна неутралност
- Интегрирани планове за агл. над 10 000 е.ж. (преливници, дъждовни води), вкл. мониторинг на дъждовни води

Какви са необходимите действия, за изграждането на четвъртично пречистване и извършването на разширения мониторинг в акредитирани лаборатории?

Закон за водите

Чл. 10. Държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, се осъществява от:

- **министъра на регионалното развитие и благоустройството** - за водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места;
- **министъра на земеделието и храните** - за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места;
- **министъра на енергетиката** - за хидроенергийни системи и обекти;
- **министъра на околната среда и водите** - за водовземните съоръжения за минерални води, публична държавна собственост.
- **кмета на общината** –за водностопански системи и съоръжения общинска собственост.
- **председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор** – за язовирните стени и на съоръженията към тях

БЪДЕЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- Изисквания на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за ГПСОВ (преработена)
  - Разширен обхват на населените места над 1000 ЕЖ
  - Третично пречистване до по-строги емисионни ограничения
  - Увеличаване честотата на мониторинга
  - Четвъртично пречистване – ново стъпало и разширяване на показателите
  - Отговорност на производителя фармацевтична и козметична индустрия
  - Енергийна неутралност
  - Интегрирани планове за градските отпадъчни води, вкл. дъждовни води
  - Преразглеждане заустванията в градска канализация
  - Мониторинг на параметри, свързани с общественото здраве
  - Оценка и управление на рисковете
  - По-добра информираност на потребителите
  - Достъп до санитарни помещения за всички

Благодаря за вниманието!

Дирекция „Управление на водите“
Министерство на околната среда и водите